

wonder trouwen, want haar hart was er niet meer bij. De huisgenooten merkten dat zeer goed; zelfs Huijbart en Kooze, schoon minder gewoon op alles nog scherp te letten, moesten wel bespeuren, dat hun vriendin onverschillig werd, zich niet met niets dat hen betrof meer liet, kore, bitse antwoorden gaf en zich geheel onverschillig toonde, als er over God en Zijn Woord en dienst werd gesproken. Ook toonde zij geen den minsten lust, om, gelijk vroeger, „een hand en een voet te zijn“ gelijk de koster het placht te noemen.

„Duurde dan ook niet lang of er ontstond een heel onaangename toestand. De juffrouw die met groot geduld had afgewacht of het beteren zou, moest eindelijk het meisje vernemen, toch van gedrag te veranderen, en vooral haar hart toch niet af te trekken van de dienst Gods. Doch Geertje gaf lomp ten antwoord, dat zij zelf wel wist wat haar paste, en dat zij geen lust had altijd onder den plak te zitten. „Hulp niet veel, dat de huisvrouw haar wees op het verkeerde van zoo hooggevoelend zijn. „Antwoord was: „Ik kan het hier toch niet goed maken; ik ga maar liever heen. Ze willen me ergens anders ook nog wel hebben.“

HOOGENBIRK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Gestichtsverpleging of gezinsverpleging voor zenuwlijders?

III. (Slot.)

Het doel zijner verpleging is, om, na door weldadige rust en gepaste geneeskundige behandeling tot herstelling te zijn gekomen, zijne vroegere plaats in de maatschappij weer in te nemen. Dat terugkeeren in den ouden kring mag hem geen nieuwe schok wezen. Daarom zal het veel doeltreffender zijn, hem, zooveel dat kan, en zijn toestand zulke toelaat, in den gewonen trein van het maatschappelijke leven te houden. En daartoe leent een gewoon gezin zich oneindig beter dan een gesticht. De werkzaamheden van het hoofd des gezins, waaraan de leden des gezins of medewerkers of belang stellende deelnemen; de bemoeienissen van de moeder des huizes in het bestuur der huishouding of de leiding der kinderen; de dagelijkse omgang en aanraking met andere familiekringen, zijn allerlei aanleidingen voor den opgenomen patient, om met de maatschappij in aanraking te blijven, en bieden keur van afdelingen, waaraan hij zoo groote behoefte heeft. Vooral moet de gelegenheid, om aan den dagelijkse arbeid mede deel te kunnen nemen, niet gering geacht worden. Dat heeft zelfs groote waarde. Zoo ook het deelnemen aan het intieme gezinsleven; het belangstellen in wat dien kring wederwaardig, het mede beoefenen of verlijden zijn in de verschillende wederwaardigheden van het gezin. Zoodra dat bij den patient zich openbaart, is reeds eene belangrijke schrede op den weg der herstelling gedaan.

Het zoo noodzakelijke medeleven in elkanders belangen, het inleven in elkanders toestand kan daar uit den aard der zaak niet zoo bezielend plaats hebben. Daartoe is het gezin veel te groot; veelmeer ziet men dan ook, dat in gestichten ieder meer op zich zelf leeft. Op sommige gelukkige uitzonderingen na, meent ieder patient voor zich zelf en het slechtste aan toe te zijn, de meeste belangstelling te verdienen. In dien ziekelijke toestand komt het egoïsme vaak vrij sterk uit, en de liefderijkste, onpartijdigste verpleger kan dat niet uit den weg ruimen; heeft vaak heel wat beleid en wijsheid noodig, om die kleine en toch zoo schadelijke werkende jaloesieën te voorkomen.

Daarenboven, dat op zich zelve leven, dat bijna uitsluitend bezig zijn met eigen persoon en kwalen, staat de herstelling niet weinig in den weg en geeft maar al te droeve aanleiding tot schadelijke hallucinaties.

Terwijl ten slotte de opmerking niet weerhouden mag worden, dat de omgang, hoofdzakelijk met mede patienten, allesbehalve opwekkend is, en den levensstroom uiterst gedrukt moet maken.

De voor- en nadelen der beide verplegingen dus tegenover elkander in de weegschaal leggende, is het o. i. niet twijfelachtig, dat gezinsverpleging verre de voorkeur verdient. Ook al erkennen wij gaarne, dat in gewone gezinnen veel gemist moet worden, wat in gestichten ruimschoots te vinden is. Allereerst de geneeskundige hulp. Niet alle doctoren zijn specialiteiten voor de behandeling van zenuwlijders. In een daarvoor bestemde inrichting zal het de eerste zorg zijn, mannen van groote bekwaamheid en ervaring op dat gebied aan 't gesticht te verbinden. In gewone gezinnen kan men aan zulk eene uitstekende hulp wel eens gebrek moeten lijden. Maar daar staat ook weer tegenover, dat de uitnemendste geneeskundige behandeling zeer gebrekkig haar doel bereikt, als de omstandigheden, waarin de patient verkeert, niet medewerken om de herstelling te bevorderen. Strijden die met de behandeling des docters, dan gaan allicht de vruchten daarvan verloren. Ook wagen wij de stelling uit te spreken, dat eene doeltreffende zielkundige behandeling voor zulke patienten vaak meer vrucht heeft, dan de beste medicijnen.

Ook zal, vooral bij eene eerste behandeling, bij veel particulieren de tact en ervaring gemist worden, waarover door opleiding en oefening gerijpte verplegers beschikken kunnen. Zoo ook kan het voorkomen, dat in gewone gezinnen de lokale inrichting niet geheel beantwoordt aan de eischen der hygiëne. Maar deze verschillende nadelen kunnen langzamerhand worden weggewonnen, en doet bij ons de schaal niet ten gunste der gestichtsverpleging overslaan.

Ons ideaal is (en bij elken arbeid is het hoog houden van het ideaal eene eerste voorwaarde tot welslagen) verpleging van zenuwlijders in gewone gezinnen. Men versta ons echter wel. Wij bedoelen die Christelijke gezinnen, die zich bewegen in den gewonen maatschappij gang van zaken. Dus niet, die in ons land zich meer en meer vermenigvuldigende kleine inrichtingen, waar zenuwlijders worden verpleegd. Wel zijn die zeker nog verre te verkiezen boven groote gestichten, maar ook zij kunnen niet geheel ontkomen aan de door ons genoemde nadelen der gestichtsverpleging. Een enkele patient in een gewoon gezin geplaatst, heeft n. o. i. de meeste kans van spoedige herstelling.

Maar zijn zulke gezinnen in voldoende aantal

1) Veel van de nadelen van groote gestichten kan in kleinere vermeden worden, als groote zorg wordt gedragen, dat goede patienten, bij wie de krankheid zich op gelijke wijze openbaart, te samen verpleegd worden.

te vinden? Gelijk het getal van krankzinnigen, neemt ook dat der zenuwlijders schrikbarend toe. En de eischen aan hen, die zich daartoe bereid verklaren, zijn waarlijk niet gering. Die vraag heeft zeker groote betekenis, en moet die ontkenning beantwoord worden, dan is het genoemde ideaal voor goed onbereikbaar, en moet losgelaten worden. Wij gelooven echter niet, dat die zaak zoo hopeloos staat als zulke bij den eersten oogopslag schijnt. Het is nog nooit beproefd, en bijgevolg kan daarover geen oordeel geveld worden. Daarbij herinneren wij aan eene ervaring, die sterk spreekt. Toen de eerste plannen ontworpen werden, om, volgens Christelijk beginsel, de verpleging van krankzinnigen ter hand te nemen, en daarbij het schoone paviljoen-stelsel toe te passen, rees bij velen de zorgvolle vraag: Waar zal dat groote getal Christelijke verplegers gevonden worden, die dat stelsel vereischt? En wij erkennen met schaamte, dat wij tot de kleingelooften behoorden, die weifelend het hoofd schudden; die het niet bedachten, dat, als de Heere een werk werken wil, Hij ook de noodige arbeiders daartoe verwekt en bereidt. Nu zijn er reeds drie gestichten van dien aard, en daarin arbeiden 280 verplegers, van welke bijna algemeen getuigd kan worden, dat zij bevoorwaardt aan hunne roeping. Zou dat geen goed geven, om minstens de zaak te beproeven, en in die richting de hand aan den ploeg te slaan. Is het naar 's Heeren raad, de verpleging van zenuwlijders in gezinnen te volvoeren, dan zullen ook de noodige gezinnen gevonden worden. Is het ook niet door Zijne genadige leiding, dat in de laatste helft dezer eeuw het geloovig element, en daardoor ook het getal Christelijke gezinnen, belangrijk uitgebreid is geworden? Mag niet met dank aan den Heere erkend, dat de blik op het lijden der menschheid in Christelijke kringen veel zuiverder, en ook de drang, om tot leniging daarvan mede te arbeiden, veel algemener is geworden? Wettigt het toenemend aantal pleegzusters (al is niet alles goud, wat er blinkt) het vermoeden niet, dat er veel meer dan vroeger inzicht is gekomen in hetgeen tot verpleging van krankzinnigen vereischt wordt? Daarom gevoelen wij onze roeping om aan te dringen op het beproeven der zaak. Dat kan te gemakkelijker, omdat daarvoor die aanzienlijke sommen niet noodig zijn, die voor het oprichten van een gesticht zouden vereischt worden.

Om nu de door ons aangegeven denkbeelden tot werkelijkheid te brengen, zou het noodig zijn eene vereeniging tot stand te brengen, die tot doel had:

Organisatie der verpleging van zenuwlijders in Christelijke gezinnen. Die vereeniging stelle commissiën aan (lieft klein in getal) in verschillende delen van ons land, h. v. provincies-gewijze, wier taak is:

het opsporen van, en het zich in betrekking stellen tot gezinnen, die of reeds in dien arbeid werkzaam zijn, of zich daartoe bereid verklaren;

het onderzoeken, of de hoofden der gezinnen staan op den grondslag der Vereenig. v. Chr. verpleging van Krankz. en zenuwlijders, en of die gezinnen beantwoorden aan de voorwaarde eischen tot verpleging van zenuwlijders; ook of de inrichting hunner woningen daartoe geschikt is;

het aanbevelen van geschikte verplegings-gelegenheden aan hen, die plaatsing vragen voor een patient; en het toezicht houden op de wijze, waarop de patienten in zulke gezinnen worden verpleegd.

De kosten van zulk eene plaatsing zouden natuurlijk geheel voor rekening moeten komen van hen, die een patient plaatsen. In hoeverre het bepalen van het kostgeld en het stellen van conditiën zou moeten geschieden door de familie zelf, of door die commissiën, laten wij aan nadere bespreking over. Beide wijzen van behandeling hebben hunne voor- en nadelen. Maar dit is van ondergeschikt belang.

Van meer belang is de vraag, hoe de onkosten van zulke commissiën, die door gedurig reizen nog al aanzienlijk zouden kunnen zijn, gedekt zouden kunnen worden. Daartoe geven wij het denkbeeld aan, een zeker percent te heffen van het bedrag van het kostgeld, zoowel van hen, die door bemiddeling der commissiën een patient plaatsen, als van hen, bij wie die geplaatst wordt. Beiden hebben belang bij de hulp van zulke commissiën, en zouden dus zeker tot zulk eene jaarlijksche contributie bereid gevonden worden.

Wij eindigen met den wensch, dat het den Heere behage, ook deze uitzetting van gedachten dienstbaar te maken tot het vinden van den besten weg, om voor onze zenuwlijders de voor hunne behoeftens meest geschikte verpleging te bereiden.

Zelf.

P. Roodhuyzen.

Geneesmiddelen Gezondheid.

Geneesmiddelen Kerk.

BEROEVEN: Neede, B. B. van den Hoorn, te Domburg. — Renkum, A. van der Sluis, te Arnhem. — Delfshaven, S. Datuma, te Vrijhoeven. Cappellet, C. A. — Luytjens, H. Brouwer, te Raard. — BEDANKT: Wormerveer, J. Kok, te Nijmegen.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEVEN: Paytjik en Leuven, C. J. Oskam, cand. te Oudenrijn bij Utrecht. — Randwijk, G. Nijhuis, te Veendam. — Oud Alblas, H. van Griet, te Oud Alblas bij Elburg. — Boede, rooijen en Loevestein, M. van Grieken, cand. te Woerden. — Muntendam, J. Homan Kz., te Wierdum. — Wilp, N. C. Renken, cand.

AANGENOMEN: Jaarsveld, M. Jonghebreur, cand. — Vlijmen, A. Verwaal, cand.

BEDANKT: N. Stads kanaal, H. Smelt, te Haarloo. — Oosterland, Holijloot, Utdam, Stellingdam en Stroe, M. Jonghebreur, cand. te Ouderkerk a/d IJssel. — 's-Gravende, J. Visser, te Woudenberg. — Suameer, J. de Mol Moncourt, te Drogenham. — Terhorne, A. J. Kan, te Boyl. — Den Bommel, J. Willems, te Sloten. — Groot Ammers, J. W. H. Kalkman, te Woerden. — Delft, J. Homan Kz., te Wierdum. — Holwerd, N. L. Picard, te Westerveld. — Hazerswoude, P. J. Kroonigt, te Wierden. — Lienden, C. J. Leenmans, te Zetten.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, getijndigd 31 Dec. j. l., ten bedrage van f 1.20, per postwissel over te maken, welken men gelieve te adresseren aan

De Administratie van „De Heraut“

Amsterdam.

Op ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, Jan. 1900.

Advertentien.

Onze geliefde Ouders,
PIETER ALBERTUS NIEUWENHUIS
V. D. M. te Poerwerd,
EN
TRIJNTJE KOOPMANS,
hopen D. V. den 10 Febr. a. s.
HUNNE
25-jarige Echtvereeniging

TE GEDENKEN,
Hunne dankbare Kinderen.
Zetten,
Poerwerd, 1 Januari 1900.
res. Bagein (Java).

Heden ontliep in zijn Heere en Heiland, onze geliefde Echtgenoot en Vader, de WelEew. Heer

R. H. VOS,
in leven predikant bij de Geref. kerk te Veendam, in den ouderdom van ruim 60 jaren.
Veendam, 31 Dec. '99.
Wed. R. H. VOS—ASSIE.
E. VOS.
H. VOS.

Heden ontliep zacht en kalm in zijn Heere en Heiland onze geliefde Herder en Leeraar

Ds. R. H. VOS,
in leven predikant bij de Geref. Kerk te Veendam, in den leeftijd van ruim 60 jaren. Veel verliezen wij in hem, die 19 jaren lang de gemeente diende, doch wij wenschen Gode te zwijgen. Sterke de Heere ons en zijn dierbare betrekkingen.
Veendam, 31 Dec. 1899.

Namens den Kerkeraad:
A. BOITEN, Præs. —
H. DRENTH, Scriba.

Heden is te Wageningen, na langdurige krankheid, zacht en kalm in den Heere ontslapen, de Heer

AART VAN SCHELVEN,
emeritus-predikant, in den ouderdom van ruim 85 jaar.

Holland, Michigan, G. VAN SCHELVEN.
P. VAN SCHELVEN—BAAY.

Amsterdam, B. VAN SCHELVEN.
S. W. VAN SCHELVEN—DE JONGE.

Wageningen, I. VAN SCHELVEN.
J. C. VAN SCHELVEN.

Dieren, A. G. VAN SCHELVEN—SANDERS.

Wageningen, J. L. VAN SCHELVEN.
C. L. F. VAN SCHELVEN.

9 Januari 1900.

Heden is onze geliefde Echtgenoot, Vader en Behuwdvader, de Heer

PIETER ZWART,
eeder Weduwnaar van MARIA SINDORFF, in leven Commissaris van het Kaarslode Veer, in den ouderdom van 76 jaren, in zijn Heere en Heiland ontslapen.

Wed. P. ZWART—SIERS.
J. ZWART.

Amsterdam, J. M. ZWART—DE VOS.
M. VAN VOORTHUIZEN—ZWART.

Zwolle, H. VAN VOORTHUIZEN.
J. M. JANSSEN—ZWART.

Amsterdam, W. JANSSEN.
S. ZWART.

Amsterdam, C. M. ZWART—MULLER.
9 Januari 1900.

WARMOESSTRAAT 141

PIANO'S
GOLDSCHMEDING
AMSTERDAM.
KEIZERSGRACHT 305

EXCELSIOR.

Geïllustreerd Tijdschrift voor Nederlands Volk.

ONDER REDACTIE VAN

A. J. HOOGENBIRK

en

J. A. WORMSER.

Prijs per jaargang (12 Br. à 16 pagina's en 12 Br. à 8 pagina's) f 3.50.

De jaargang 1900 zal geregeld platen naar nieuwe op het oorlogsterrein in Zuid-Afrika genomen photo's bevatten, met beschrijving, meest ontleend aan particuliere correspondentie. De uitgave van het eerste No. is daardoor enkele dagen vertraagd.

No. 1 is door alle boekhandlaren als proefnummer te ontfangen.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP
BOEKHANDEL
VOORHIEEN
AMSTERDAM.
PRETORIA.

HOEVEKER & WORMSER.

JOHANNES KRAMER & Co., DAM 15-17, AMSTERDAM.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS
Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN
en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO 1/2 pCt. onder prolongatiekoers. Bedragen
tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Vereeniging ter bevordering van Christelijke Lectuur.

In 1899 ontvingen de leden o. m. GRATIS:

GELOUTERD,

DOOR

GUIDO FILIUS.

Een verhaal uit Nederland.

Geïllustreerd door WILLEM STEELINK.

De bekwaame schrijver, die zich achter dit pseudoniem verbijgt, teekent ons daarin het Nederlandsche godsdienstige leven in Nederland van 1860—1890 in een zeer boeiend verhaal, dat zeker niet nalaten zal de aandacht te trekken.

2. Gods leidingen in mijn leven,

DOOR

OTTO FUNCKE.

Een boek dat zeker duizenden lezers zal trekken, die reeds jarenlang van FUNCKE's Werken genoten hebben.

Amsterdam.

Pretoria.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

BOEKHANDEL

VOORHIEEN

HOEVEKER & WORMSER.

VERSCHEEN:

Ignas Prinsloo.

Een verhaal uit den tijd der Voorrekkers in Natal.
(Vervolg op „PIET UYS“).

DOOR

C. W. H. VAN DER POST,

te Pauresmith (Oranje Vrijstaat).

Met ongeveer 50 teekeningen van WILLEM STEELINK.

Dit boek is het eerste dat de leden der Vereeniging ter bevordering van Christelijke Lectuur voor hun lidmaatschap 1899 ontvingen.

Daar niemand gaarne wachten zou tot 1 Januari 1900 om kennis te maken met dit nieuwe verhaal van den beroemden schrijver, die thans ook onder de wapenen staat ter verdediging van zijn aangenomen vaderland, hebben de uitgeverij het nog in dit jaar verzonden zoodra het gereed was.

De leden der bovengenoemde Vereeniging voor 1899 ontvingen het gratis. In den handel kost het f 1.20 ingenaaid en f 1.50 gebonden.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

BOEKHANDEL

VOORHIEEN

AMSTERDAM.
PRETORIA.

HOEVEKER & WORMSER.

WERKEN van Dr. A. KUYPER.

Dagen van Goede Boodschap.

- I. In den Kerstnacht.
- II. De Paaschmorgen (met Goeden Vrijdag).
- III. Op den Pinksterdag (met Hemelvaartsdag).
- IV. Oud- en Nieuwjaar.

Prijs per deel. . . . f 1.20 ingenaaid; f 1.75 gebonden.
Per stel van 4 deelen. . . . f 3.60 » f 5.60 »

Gomer voor den Sabbath. Meditatien over en voor den Sabbath. Prijs f 1.90 ingenaaid; f 2.40 gebonden.

Tractaat van den Sabbath. Historische dogmatische studie 1890. Prijs f 1.60 ingenaaid; f 2.10 gebonden.

Het werk van den Heiligen Geest. Drie deelen, ingenaaid f 7.50; gebonden in één band f 8.90.

Honig uit den Rotssteen.
Deel I. f 1.50 ing.; f 1.90 geb. Deel II. f 1.75 ing.; f 2.25 geb.

Uit het Woord. Deelen I—VI. Prijs per deel f 1.75 ingenaaid f 2.25 gebonden.

Voor een Distel een Mirt. Geestelijke overdenkingen bij den Heiligen Doop, het doen van belijdenis en het toegaan tot het Heilig Avondmaal. Volkmilgave. Prijs ingenaaid f 0.60; gebonden f 0.90.

Verjaardagsalbum, met motto's uit de werken van Dr. A. KUYPER. In prachtband f 1.90.

De vleeschwording des Woords.
Ingenaaid f 1.90; gebonden f 2.40.

Amsterdam.
Pretoria.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

BOEKHANDEL

VOORHIEEN

HOEVEKER & WORMSER.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.

Gevestigd te AMSTERDAM, Keizersgracht 729.

Maatschappelijk Kapitaal: Een Millioen Gulden.

Commissarissen:

Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, Mr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNING VAN DER OYE.

Directuren: H. J. VAN VULPEN en H. SERET.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen KAPITAAL en LEEFRENTE tot elk bedrag.

Boek- en Courantverzekering: DE KONINKRIJKE BOEKEN- & BAKKER-AMSTERDAM.